

راه کارهای تغییر فرهنگ از منظر قرآن کریم

مدیر مدرسه علمیه الزهرا(س) استان خراسان شمالی در سخنانی راهکارهای تغییر فرهنگ از منظر قرآن و راه های گسترش و ترویج فرهنگ دینی را بررسی کرد.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی ، "درنا رحمانی" مدیر مدرسه علمیه الزهرا (س) در استان خراسان شمالی، عصر سه شنبه 7 اردیبهشت 1400 در وبینار بانوان تقریبی استان های خراسان رضوی، شمالی و جنوبی با عنوان «رمضان، بهار معنویت و همدلی»، طی سخنانی به بیان مفهوم فرهنگ پرداخت و گفت: فرهنگ عبارتست از مجموعه آداب و رسوم و عقاید و باورهای یک جامعه. فرهنگ به دو بخش مادی و غیر مادی تقسیم می شود. فرهنگ مادی عبارتست از نحوه غذا خوردن، پوشش و آداب و رسوم هر شهر و هر قوم؛ و فرهنگ غیر مادی عبارتست از هنجارها، باایدها و نبایدها و نگرش و بینش افراد یک جامعه.

وی افزود: فرهنگ در تمام ابعاد جامعه وجود دارد. ابعاد مختلف فرهنگ عبارتست از فرهنگ سیاسی، فرهنگ اقتصادی، فرهنگ اجتماعی و... فرهنگ یک جامعه اهمیت بسیار زیادی دارد و در حقیقت روح و کالبد جامعه را شکل می دهد. امام خمینی (ره) می فرمایند: « بی شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت

هرجامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می دهد.»

وی درباره ویژگی های فرهنگ خاطرنشان کرد: ویژگی های فرهنگ عبارتند از: قابلیت تغییر و دگرگونی فرهنگ، فراگرفتنی بودن نه غریزی بودن فرهنگ و حرکت آهسته و تدریجی آن. یکی از ابعاد مهم فرهنگ، فرهنگ دینی یک جامعه است و وظیفه ما مسلمانها گسترش فرهنگ دینی و ترویج آن در تمامی سطوح جامعه است.

رحمانی راه های گسترش و ترویج فرهنگ دینی را برشمرد و گفت: بهترین راه برای ترویج فرهنگ دینی این است که دین را در شکل صحیح به مردم ارائه داد. برای این کار باید به چند نکته توجه داشت: آسان سازی، بستر سازی، آشکار سازی امور معروف.

وی در توضیح آسان سازی خاطرنشان کرد: آنچه خدا برای بشر نازل کرده به مقدار وسیع توانایی اوست و خارج از حد توان او نیست. «لَا يَكْلَفُ الْإِنْسَانُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا» این آیه این حقیقت عقلی را تأیید می کند که وظایف و تکالیف الهی هیچگاه بالاتر از میزان قدرت و توانایی او نیست و خدا آن مقدار از طاعت را تکلیف کرده که در خور نیرو و توانایی بنده باشد.

رحمانی درباره بستر سازی نیز افزود: غفلت و بی توجهی به ضرورت بستر سازی و فراهم آوردن زمینه ای مناسب برای امور دینی و ارزشهای اسلامی، فضایی نامناسب پدید می آورد و اقبال مردم را نسبت به آن کم می کند. در چنین فضایی است که سفارش به خوبیها و توقع اقبال مردم از آن همانند شنا برخلاف حرکت تند آب خواهد بود که یا شدنی نیست و یا توأم با سختی های بسیار است.

رحمانی درباره آشکار سازی امور معروف نیز اظهار داشت: چه بسا آشکار ساختن امور معروف گاه ممکن است به ریا بیانجامد که امری ناپسند است، اما اگر آشکار سازی به منظور تشویق دیگران و احیای امور معروف باشد، نه تنها ناروا نیست که امری شایسته و بایسته است. از این رو با آنکه می توان نماز را در منزل و به دور از چشم دیگران ادا کرد، توصیه شده است که مسلمانان آن را در مسجد و باجماعت بخوانند، همچنان که در آموزه های اسلامی آمده است که صدقات واجب مانند خمس، زکات و کفاره آشکارا پرداخت شود.

این استاد حوزه علمیه دومین راه گسترش فرهنگ دینی را تعامل مناسب با دینداران دانست و گفت: یکی

از راهکارهای مهم جهت تبلیغ فرهنگ دینی ، برخورد شایسته با دینداران است تا بدین وسیله آنها در امر دین سستی نکنند و بیشتر جذب دین شوند. برای این مهم باید به نکاتی چون تشویق، تکریم، سپاسگزاری، حمایت از نیکوکاران توجه کرد.

وی راه سوم برای ترویج فرهنگ دینی را برخورد مناسب با افراد غیر مذهبی عنوان کرد و گفت: یکی از راهکارهای اسلام برای جذب افراد به دین و ارزشهای دینی ، رفتار مناسب با افرادی است که توجهی به ارزشهای

دینی ندارند یا خطایی از آنها سر زده است .چراکه گاهی اوقات رفتار غلط متولیان دین یا جامعه دینداران با افراد غیر مذهبی موجب فاصله گیری هرچه بیشتر آنها با احکام و تکالیف دینی می شود.

رحمانی در ادامه سخنان خود راه کارهای تغییر فرهنگ از منظرقرآن را برشمرد و گفت: یکی از این راهکارها توجه به اصل تدریج است. تغییر فرهنگ تدریجی است و به یکباره اتفاق نمی افتد. اسلام در بیان احکام و بیان حلال و حرامهای الهی، از شیوه تدریج استفاده نموده است . یکی از این موارد، تشریع حرمت شراب برای مسلمانان عصر پیامبر بود. با توجه به علاقه فراوانی که در آن زمان به استفاده از شراب وجود داشت حرمت این عمل در مراحل مختلف و طی چندین آیه بیان شد.

وی دومین راهکار را الگودهی دانست و ادامه داد: دست آفرینش انسان را به گونه ای آفریده است که گویا الگوپذیری در متن خلقت او نهاده شده است .او از دیگران متأثر می گردد ، به سبک دیگران می پوشد ، سخن می گوید ، راه می رود و خوی و مرام دیگران را به خود می گیرد. الگوگیری روش وسیره همه انسانها می باشد که انسان از هنرها و ارزشهای دیگران متأثر شده و خو می پذیرد. لذا قرآن با عنایت به این قضیه هم الگوهای خوب را جهت تاسی معرفی می کند و هم از الگوهای نامناسب جهت دوری گزینی نام می برد.

رحمانی خاطرنشان کرد: یکی دیگر از راهکارهای تغییر فرهنگ آشنایی با روحیات و نیازهای مخاطب است. به عبارت دیگر آشنایی و داشتن اطلاعات لازم از مخاطب ، ما را با نقطه ضعفها و نیازهای آنها آشنا می سازد و موجب می شود تا نفوذ در رفتارها و عقاید آنها برای ما راحت تر باشد. همچنین دیگر از عوامل تغییر فرهنگ، تأثیر عملکرد نخبگان و رجال سیاسی، اجتماعی و مذهبی و... است. بنابراین با تغییر عملکرد بزرگان و نخبگان سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی یک جامعه می توان در رفتار مردم آن جامعه نیز تغییر ایجاد کرد .

